

Helsinki

Helsingin työväenopisto

Tasa-arvo- ja yhden- vertaisuussuunnitelma 2021–2023

Sisällysluettelo

Alkusanat	3
Tausta ja suunnitelman laatiminen	4
Esimerkkejä Helsingin työväenopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä	6
Nykytilanteen arviointi	8
Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden haasteet	9
Toimenpiteet ja seuranta	10

Alkusanat

Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus ovat Helsingin työväenopiston toiminnan keskeisiä arvoja. Työväenopisto tarjoaa kaikille kaupunkilaisille mahdollisuuksia omaehtoiseen oppimiseen, kehittymiseen ja harrastamiseen. Hakeutuminen opiston kursseille on avointa kaikille yli 16-vuotiaille.

Vaikka opiskelu työväenopistossa on kaikille avointa, voi osallistumiselle olla sosiaalisia, psyykkisiä, fyysisiä, taloudellisia tai kulttuurisia esteitä. Nämä esteet ovat usein piilossa ja vaikeasti tunnistettavissa. Tämän suunnitelman tavoitteena on madaltaa osallistumisen kynnyksiä niille, joiden kohdalla opiston toiminnan avoimuus ja saavutettavuus ei tällä hetkellä toteudu sekä tunnistaa osallistumisen esteitä ja purkaa syrjiviä rakenteita.

Erityisesti tavoitteena on parantaa sosiaalisesti ja koulutuksellisesti heikommassa

asemassa olevien oppimista ja yhteiskunnallista osallisuutta.

Suunnitelman lähtökohtana ovat vapaan sivistystyön arvot sekä Helsingin kaupungin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Vapaan sivistystyön arvoissa korostuvat yhteiskunnan eheys ja tasa-arvo, sosiaalinen kestävyys, moninaisuus, aktiivinen kansalaisuus ja osallisuus. Helsingin kaupungin tasa-arvo ja yhdenvertaisuustyön keskeinen perusarvo on ihmisoikeuksien toteutuminen. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen ja toteutuminen vahvistavat ihmisten tunnetta siitä, että kaupunki kuuluu aidosti kaikille.

Työväenopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on kaikille turvallinen ja avoin opisto, jonne jokaisen on helppo tulla ja jokainen tulee kunnioitetuksi juuri sellaisena kuin on.

Työväenopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tavoitteena on kaikille turvallinen ja avoin opisto, jonne jokaisen on helppo tulla ja jokainen tulee kunnioitetuksi juuri sellaisena kuin on.

Tausta ja suunnitelman laatiminen

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma pohjautuu tasa-arvolakiin ja yhdenvertaisuuslakiin. Ne velvoittavat oppilaitokset laatimaan säännöllisesti suunnitelman toimenpiteistä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi ja syrjinnän poistamiseksi. Suunnitelma tehdään enintään kolmeksi vuodeksi ja sitä laadittaessa on kuultava opiskelijoiden näkemystä.

Tasa-arvolaki koskee sukupuolten tasa-arvoa, jolla tarkoitetaan naisten ja miesten tasa-arvoa sekä tasa-arvoa sukupuoli-identiteetistä ja sukupuolen ilmaisusta riippumatta. Yhdenvertaisuuslaki koskee ihmisten yhdenvertaisuutta riippumatta iästä, alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, terveydentilasta, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä ja kieltää syrjinnän näiden perusteella.

Helsingin kaupungilla on käytössään [henkilöstön tasa-arvosuunnitelma](#), [henkilöstön yhdenvertaisuussuunnitelma](#) sekä [palvelujen tasa-arvosuunnitelma](#) ja [palvelujen yhdenvertaisuussuunnitelma](#). Tässä suunnitelmassa tasa-arvolla ja yhdenvertaisuudella viitataan nimenomaan palvelujen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen ja suunnitelma on laadittu erityisesti opiskelijan näkökulmasta. Henkilöstön tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisen osalta työväenopisto noudattaa Helsingin kaupungin henkilöstöään koskevia suunnitelmia.

Työväenopisto laati ensimmäisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmansa 2017. Syksyllä 2020 työväenopisto aloitti prosessiin uuden suunnitelman laatimiseksi sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen arvioimiseksi ja kokosi suunnitteluryhmän koordinoimaan suunnitelman laatimista. Prosessin aikana pyrittiin tavoittamaan mahdollisimman laajasti työväenopiston opiskelijoita sekä työntekijöitä eri työntekijäryhmistä.

Lähtökohta suunnitelman laatimiseen oli, että tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysymysten jatkuva esillä pitäminen on itsessään tärkeä osa tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämistä.

Uusi suunnitelma laadittiin koronaepidemiasta seuranneiden poikkeusjärjestelyjen aikana. Opiston opetus toteutettiin syksyllä 2021 ensin rajoitetusti ryhmäkojoa pienentämällä ja keväällä 2021 etäopetuksena. Poikkeusajasta ja etäopetusjärjestelyistä huolimatta suunnitelmaa laadittaessa onnistuttiin keräämään laajasti sekä opiskelijoiden että henkilöstön näkemyksiä.

Suunnitelman laatimiseen osallistui eri vaiheissa useiden eri henkilöstöryhmien edustajia, niin opetuksen suunnitteluhenkilökuntaa kuin tuntiopettajia sekä kasvatuksen ja koulutuksen hallinto- ja tukipalveluissa sekä kehittämisspalveluissa työskenteleviä henkilöitä. Suunnitelmaa laadittaessa kuultiin myös Helsingin työväenopiston opistolaisyhdistyksen edustajaa. Opiskelijoiden näkemyksiä kerättiin sekä teemakeskusteluissa että asiakaskyselyn kautta.

Aiemman tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toteutumista arvioitiin opiston johdon työpajassa sekä yhdessä Helsingin työväenopiston opistolaisyhdistyksen edustajan kanssa. Opetuksen suunnitteluhenkilökunta osallistui tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilanteen arviointiin virtuaalisissa työpajoissa.

Lisäksi suunnitelman aineistona on käytetty opiston kurssihallintajärjestelmästä saatavia tietoja opiskelijoiden ikä- ja sukupuolijakaumaan sekä äidinkieleen liittyen.

Kerätyn aineiston pohjalta työstettiin suunnitteluryhmässä konkreettisia toimenpide-ehdotuksia. Opiston henkilökunta valitsi yhteisessä työpajassa ehdotuksista kolme tärkeintä toimenpidettä, joilla parhaiten edistetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista opistossa.

Esimerkkejä Helsingin työväenopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyöstä

Työväenopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa 2017–2020 määriteltiin neljä tavoitetta tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi:

- Opetussuunnitelmaa kehitetään tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmasta
- Opetustarjontaa kehitetään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tukemaan
- Aliedustetut ryhmät tavoitetaan paremmin
- Viestintää kehitetään edistämään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta

Opisto on edistänyt näitä tavoitteita mm. seuraavien toimenpiteiden kautta:

- Moninaisuuden huomioiminen on keskeinen teema opiston vuonna 2020 hyväksytyssä [opetussuunnitelmassa](#).
- Opisto järjestää vuosittain yleisluentoja liittyen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen.
- Opistossa aloitti vuonna 2019 erityisryhmien opetukseen ja opetuksen suunnitteluun keskittyvä suunnittelijaopettaja.
- Vuosina 2019–2021 opistossa toteutettiin HAKEVA-hanke, jonka teemana oli digiyhteiskunnan perustaidot ja kohderyhmänä olivat oppimisvaikeuksia kokevat henkilöt sekä maahanmuuttajataustaiset henkilöt. Hankkeessa tehtiin yhteistyötä eri järjestöjen kanssa ja kehitettiin uusia työtapoja.
- Kaikissa opiston toimipisteissä on ”Tämä on syrjinnästä vapaa vyöhyke” -kyltti.
- Opiston viestinnän visuaalisessa ilmeessä on huomioitu kaupunkilaisten moninaisuus.

Moninaisuuden huomioiminen on keskeinen teema opiston vuonna 2020 hyväksytyssä opetussuunnitelmassa.

Opisto järjestää vuosittain yleisluentoja liittyen tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen.

Nykytilanteen arviointi

Lukuvuoden 2020–2021 aikana suunnitelmaa varten kerättiin aineistoa, jonka perusteella arvioitiin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden nykytilannetta opistossa. Aineistoa kerättiin asiakaskyselyllä internetissä 19.3.–30.3.2021. Kyselyyn oli mahdollista vastata suomeksi tai englanniksi. Kyselyyn saatiin yhteensä 1 658 vastausta.

Opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilannetta kartoitettiin myös kuudessa verkossa järjestetyssä Erätauko-teemakeskustelussa. Keskusteluita järjestettiin eri kohderyhmille: opiskelijoille, työväenopiston eri henkilöstöryhmille, opettajille sekä hallinto- ja tukipalveluiden työntekijöille. Keskustelut järjestettiin neljällä eri kielellä: suomeksi, englanniksi, arabiaksi ja somaliksi. Yhteensä keskusteluihin osallistui noin 60 henkilöä.

Sekä asiakaskyselyn tulosten että teemakeskustelujen perusteella tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden koetaan toteutuvan opiston toiminnassa erinomaisesti. Moni toi myös esille, että työväenopiston toiminta on itsessään tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta edistävää. Osallistuminen on kaikille avointa ja kursseille osallistuu monen ikäisiä ihmisiä erilaisista taustoista.

Tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta koskevassa asiakaskyselyssä opiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanne arvioitiin erinomaisesti.

- 95,3 % kyselyyn vastanneista on täysin tai melko samaa mieltä väitteen ”Opistossa on turvallista” kanssa.
- 95,9 % on täysin tai melko samaa mieltä väitteen ”Opistossa on hyvä ja ystävällinen ilmapiiri” kanssa.
- 86,3 % kokee, että kaikki opiskelijat ovat opistossa samanarvoisia.
- 92,3 % kokee, että opistossa puhutaan toisille ystävällisesti ja huomaavaisesti.

Moni toi kuitenkin myös esille, että oman kokemuksen koskiessa vain yhtä tai muutamaa kurssia, on vaikea arvioida tilannetta koko opiston näkökulmasta. Samoin etäopetuksen koettiin tekevän tilanteen arvioimisesta vaikeaa. Monella ei esimerkiksi ollut lainkaan kokemusta opiston tiloista.

Yhteenvedo [asiakaskyselyn tuloksista](#) on nähtävillä työväenopiston nettisivulla.

Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden haasteet

Seuraavassa on kerätty yhteen nykytilanteen kartoituksessa esiin tulleet keskeisimmät haasteet tasa-arvoissa ja yhdenvertaisuuslaissa mainittujen syrjäntäperusteiden mukaisesti.

Ikä

- Digitaalinen eriarvoisuus koskettaa erityisesti ikääntyneitä. Tämä korostuu erityisesti etäopetuksessa ja viestinnässä.
- Yli 60-vuotiaat ovat opiston suurin opiskelijaryhmä ja nuorempien on usein vaikeampi tulla mukaan ryhmään.

Alkuperä ja kansalaisuus

- Syrjäntä usein piilossa olevaa ja tahatonta: kaikkien oletetaan jakavan samat arvot ja kokemukset. Tästä seuraavat osallistumisen esteet voivat olla kulttuurisia tai sosiaalisia.

Kieli

- Palvelua ja ohjeita selkokielellä tai muulla kielellä ei ole riittävästi saatavilla.
- Suomen kielen osaamattomuus tai puutteellinen kielitaito estää opetukseen osallistumisen.

Sukupuoli

- Opiston opiskelijakunta on voimakkaasti sukupuolittunutta. Noin 80 % opiskelijoista on naisia.
- Oppitunneilla voi esiintyä sukupuolittunutta kielenkäyttöä.
- Sukupuolten moninaisuuden huomioiminen opiston tiloissa ei aina toteudu (esim. pukeutumistilat, wc:t).

Vammaisuus

- Kaikki opetustilat eivät ole esteettömiä huonokuuloisille tai liikuntavammaisille.
- Kaikkien opetustilojen osalta ei ole saatavilla riittävästi tietoa niiden esteettömydestä.

Lisäksi kartoituksessa nousi esiin erityisenä haasteena se, miten tavoittaa nyt aliedustetut ryhmät mukaan opiston toimintaan.

Toimenpiteet ja seuranta

Työväenopiston tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma sisältää kolme konkreettista toimenpidettä, joilla edistetään tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista työväenopistossa. Suunnitelma on voimassa vuosina 2021–2023 ja toimenpiteiden toteuttaminen jaettu koko voimassaolokaudelle.

Päävastuu toimenpiteiden toteuttamisesta on työväenopiston johdolla, joka seuraa suunnitelman toimeenpanoa lukuvuosittain ja varmistaa, että kaikki toimenpiteet on tehty viimeistään vuonna 2023.

Toimenpiteet

Seuranta

Aikataulu

Vastuu

<p>Opetustilojen esteettömyyden kartoittaminen ja parantaminen (erityisesti liikkumiseen ja kuulemiseen liittyvä esteettömyys). Tilojen esteettömyyskuvaukset ajan tasalle. Ilmonetiin kuvaukset tilojen esteettömyydestä.</p>	<p>Kartoitus opiston omien opetustilojen esteettömyydestä laadittu ja tilojen esteettömyyskuvaukset saatettu ajan tasalle ja linkitetty Ilmonetiin.</p>	<p>2023</p>	<ul style="list-style-type: none">• Työväenopiston johto• Tuki- ja hallintopalvelut• Viestintä
<p>Tehdään selkokieli- set ja monikieliset ABC-oppaat opistosta</p>	<p>Selkokieliset ja monikieliset ABC-oppaat opistosta tehty.</p>	<p>2022</p>	<ul style="list-style-type: none">• Työväenopiston johto• Viestintä
<p>Järjestetään koulutusta opettajille ryhmänohjaukseen, kulttuurisensitiivisyyteen ja moninaisuuteen liittyen.</p>	<p>On järjestetty luku- vuosittain koulutusta opettajille liittyen ryhmänohjaukseen, kulttuurisensitiivisyyteen ja moninaisuuteen.</p>	<p>2021– 2023</p>	<ul style="list-style-type: none">• Työväenopiston johto• Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kehittämisspalvelut

Helsinki